



ผลกระทบการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ Tourism Impacts of Pop Culture through Series Taken in Chiang Mai

อรไท ครุทเวย์โช¹ ณิชฎิกา ทานนท์² ศุภรัตน์ หาญสมบัติ³ กุลทิวราณี บุญชัย⁴ และ วรพจน์ ตรีสุข⁵
Oratai Krutwaysho,¹ Nathika Tanon,² Suparak Harnsombat,³
Kulthiranee Boonchai⁴ and Worrapot Treesuk⁵

Article History

Receive: November 26, 2020

Revised: March 8, 2021

Accepted: March 9, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกผลกระทบการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดเชียงใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงผสานวิธีโดยใช้เครื่องมือทั้งเชิงปริมาณโดยแบบสอบถามและเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่เคยมีการถ่ายทำละคร จำนวน 380 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาครัฐและภาคเอกชนจำนวน 9 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวตามสถานที่ที่มีการถ่ายทำละครและทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้น และพบว่า มีผลกระทบทางลบในด้านเศรษฐกิจน้อยสำหรับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมด้านบวกเป็นการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วดั้งเดิมให้กับบุคคลภายนอกที่ยังไม่รู้จักรัฒนธรรมของชุมชน และผลการศึกษาพบว่า มีผลกระทบด้านลบน้อย แต่อาจเกิดการเข้าใจผิดต่อวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตหากมีการนำเสนอที่ไม่ถูกต้องในละคร สำหรับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมด้านบวกพบว่าทำให้ชุมชนมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น และยังมีพัฒนาบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ถ่ายทำละครให้ดีขึ้นแต่ควรป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ขยะ มลภาวะและการจราจร ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยคือแนวทางเชิงนโยบายในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวตามวัฒนธรรมกระแสนิยมที่สอดคล้องกับ SDGs ประกอบด้วย 1) ภาครัฐควรมีนโยบายรับมือกับผลกระทบจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละคร 2) ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน 3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรส่งเสริมให้มีสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรมกระแสนิยมในด้านบวกมากขึ้น และ 3 แนวทางเชิงปฏิบัติ คือ 1) ผู้ที่จะทำการถ่ายทำภาพยนตร์และละครควรมีการตรวจสอบบทบรรยายเรื่องรวมทั้งแบบฉากและเครื่องแต่งกายของผู้แสดงให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสถานที่นั้นๆ 2) วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ควรตรวจสอบเนื้อหาของบทละครในเรื่องของวัฒนธรรมของจังหวัดก่อนจะอนุญาตให้ถ่ายทำและ 3) ผู้ที่จะทำการถ่ายทำภาพยนตร์ ละคร มีวิถีชีวิตใ้อ่างๆ ควรศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสถานที่นั้นๆ ด้วย

คำสำคัญ : ผลกระทบการท่องเที่ยว ; วัฒนธรรมกระแสนิยม ; ละคร ; ความยั่งยืน ; เชียงใหม่

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, Assistant Professor, Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna.

² นักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, Undergraduate student, Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna.

³ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, Lecturer, Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University.



ABSTRACT

This research aims to classify the impacts of pop culture on tourism through drama series that were taken in Chiangmai. Furthermore, following the Sustainable Development Goals (SDGs) the project aims to explore directions to sustainably manage the impact of tourism as reflected by local stakeholders, in . The research methodology applying in this project including mixed methods: quantitative and qualitative techniques, with questionnaire surveys and in-depth interviews. The samplings population was 380 local community representatives living around the local neighborhoods in Chiangmai, including nine in-depth interviews with direct stakeholders from the public and private sectors. The key findings highlighted the positive economic impacts that allow the locals gain additional income from increasing number of tourists in the area. Furthermore, the results also present an interesting issue that is less negative economic impact. The socio-cultural impacts were considered positives because the series production helps promote local culture to the to outsiders. As such, however, some misunderstanding of local culture and their heritage could occur and it results to misrepresented information in the series. The positive environmental impacts inspire the community to develop the infrastructures and physical facilities. The research finding also suggest some measures to prevent the potential negatives of such as litter, pollution and traffic must be taken. The research contributions can be developed into the policy implementations for managing the impacts of pop culture tourism as following the SDGs. The policy implementations were included 1) the government should create proactive policy by to cope with impacts of pop culture tourism; 2) the government officials should support and encourage local community engagement, who can collaboratively protect tourist attractions in the area; 3) the Tourism Authority of Thailand (TAT) should support and promote products and services, which are produced by the influences of pop culture tourism. This research project also proposes three operational suggestions including 1) filmmakers and series-makers should proof-read and check the series plays, scenes and costumes in order to obtain the authenticity of local settings, 2) the Provincial Culture Office should check and consider the series contents before approving it and 3) the series makers or filmmakers should study and examine the possible impacts from shooting series production that could affect the local areas.

Keywords : Tourism Impacts ; Pop Culture ; Series ; Sustainability ; Chiang Mai

บทนำ

วัฒนธรรมกระแสนิยม หรือ Pop Culture เป็นที่รู้จักในหลากหลายรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมกระแสนิยม วัฒนธรรมประชานิยม วัฒนธรรมสมัยนิยม กระแสป๊อป หรือทับศัพท์คำว่า ป๊อปคัลเจอร์ เป็นต้น (Chai-preechawit, 2017) วัฒนธรรมกระแสนิยม หมายถึง วัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับหรือได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากคนจำนวนมาก โดยเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และถูกเผยแพร่ผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น เพลง ละคร ภาพยนตร์ นิยายหรือวรรณกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้คนจะพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรมกระแสนิยมยังมีผลกระทบต่อรสนิยม ความพึงพอใจ กริยาท่าทางและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมาก (Cornwel-Smith, 2013) วัฒนธรรมกระแสนิยมจึงอยู่รอบตัวและเป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันที่สังคมให้ความนิยม รวมถึงเรื่องราวที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชน ศิลปะ ดนตรี ภาพยนตร์ ละคร หนังสือ งานเขียนต่างๆ ที่ได้รับความนิยม รายการโทรทัศน์หรือแม้แต่อาหารที่รับประทานในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมกระแสนิยมเกือบทั้งสิ้น

ปัจจุบันนโยบายของภาครัฐมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านตามสื่อต่างๆ เช่น ทางโทรทัศน์ สื่อโซเชียลมีเดีย หรือเว็บไซต์การท่องเที่ยวต่างๆ โดยหนึ่งในเหตุผลที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นคือ การได้รับอิทธิพลมาจากภาพยนตร์ ละคร และรายการโทรทัศน์ เนื่องจากประเทศไทยเป็นสถานที่ที่น่าสนใจสำหรับ



ภาพยนตร์ฮอลลีวูด และโปรดักชันต่างประเทศอื่นๆ จากสถิติของ Department of Tourism [DoT] (2019) การเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2562 (มกราคม-กรกฎาคม 2562) พบว่า มีการเดินทางเข้ามาถ่ายทำของภาพยนตร์รวมทั้งหมด 462 เรื่อง โดยในหมวดของภาพยนตร์สารคดี (Documentary) จำนวน 87 เรื่อง ทำรายได้ให้กับประเทศ 3,750.31 ล้านบาท

ละคร เป็นรายการโทรทัศน์ประเภทหนึ่งประเภทที่ผู้คนในปัจจุบันนิยมรับชมเป็นอย่างมากกระแสความนิยม โดยสื่อโทรทัศน์เป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการสื่อสารสูง แม้จะไม่ได้รับชมจากโทรทัศน์โดยตรงแต่ก็รับชมผ่านทางช่องทางอื่นอย่างช่องทางออนไลน์ ทั้งนี้สื่อละครถือเป็นเครื่องมือที่สามารถให้ความรู้ในทางอ้อมให้แก่ผู้ชม รวมถึงสามารถสร้างความนิยมได้เพียงชั่วข้ามคืน สำหรับประเทศไทย กระแสความนิยมของละครบุพเพสันนิวาสมีการพูดถึงในสื่อออนไลน์อย่างทวีตเตอร์หลังจากการออกอากาศเมื่อ 7 มี.ค. 2561 จนครองอันดับ 1 ความนิยมบนทวีตเตอร์ในประเทศ (Komchadluek, 2018, March 8th) ทำให้เกิดปรากฏการณ์การตามกระแสนิยมของคนไทย ที่สามารถกระตุ้นการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยวันละ 15,000 คน และไม่เฉพาะแต่คนไทยเพียงเท่านั้น รวมทั้งยังมีผู้ชมในประเทศจีน ประเทศเวียดนาม และประเทศเกาหลีใต้ที่ให้ความสนใจละครบุพเพสันนิวาส (Thairath, 2018, March 20th)

ในระหว่างปี 2560-2562 มีละคร 5 เรื่องที่ใช้สถานที่ถ่ายทำในเชียงใหม่ ได้แก่ เพลงพระนาง รากนครา บ่วงบรรจถรณ์ เพลงพรางเทียน และกลิ่นกาสะลอง เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือ มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สืบทอดยาวนานมากกว่า 700 ปี มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากมาย รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ จึงทำให้ถูกใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำของละครและภาพยนตร์มากมาย เช่น 1) ละครเรื่องเพลงพรางเทียน ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทำคือ ประตูเมืองทั้ง 5 ด้านของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ประตูท่าแพ ประตูเชียงใหม่ ประตูสวนปรุง ประตูสวนดอก ประตูช้างเผือก และ 2) ละครเรื่องกลิ่นกาสะลอง ที่ถ่ายทำในวัดเจ็ดยอด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัดเก่าแก่ประจำจังหวัดเชียงใหม่ โดยสถานที่ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในละคร เป็นที่พูดถึงกันอย่างต่อเนื่อง

จากการเดินทางท่องเที่ยวตามกระแสละครดังที่กล่าวทั้งหมดข้างต้นอาจเกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน ผลกระทบการท่องเที่ยวดังกล่าวหมายถึงทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยผลกระทบด้านบวก เช่น การท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการพัฒนาท่องถิ่น รายได้ที่เพิ่มขึ้นสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น อีกทั้งยังพบว่า การท่องเที่ยวยังส่งผลทางบวกต่อวัฒนธรรม ทำให้เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น (Warakullawit, 2008) ในทางตรงกันข้ามวัฒนธรรมกระแสนิยมอาจส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่สังคมด้วยเช่นกัน เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไปอาจส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมต่างถิ่น (Sumungkalo, 2017) รวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพดั้งเดิมของชุมชนไปสู่อาชีพใหม่เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอขึ้นตามฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาราคาและค่าครองชีพแก่ชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นในชุมชน (Pongsakornrunsilp, 2017) และที่สำคัญงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมกระแสนิยมในประเทศไทยยังมีน้อย ขาดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครในประเทศไทย เนื่องจากงานวิจัยด้านวัฒนธรรมกระแสนิยมที่มีส่วนใหญ่มุ่งเน้นกับเนื้อหาและมุมมองของการสื่อสาร (Konstanz, 2018 ; Tirapalika, 2019) และการศึกษาความนิยมของละครหรือตัวละคร (Boonperm, Poksuphiboon and Sithitool, 2018 ; Paiboon, 2019) จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและจำแนกผลกระทบการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่จากชุมชนผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง และเสนอแนะแนวทางในการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ผู้ประกอบการต่างๆ รัฐท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจำแนกผลกระทบการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดเชียงใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)



เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักทฤษฎีใช้คำว่าวัฒนธรรมกระแสนิยมเมื่อเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ และการยอมรับไม่ได้เกิดขึ้นจากการบังคับ แต่เกิดจากความนิยมและ ยินยอมพร้อมใจของผู้รับเอง ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตประจำวันที่สังคมให้ความนิยมชมชอบ รวมถึงทุกเรื่องราวที่ผู้คนในสังคมสนใจและได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนจัดเป็นวัฒนธรรมกระแสนิยม นอกจากนี้สินค้าและบริการ รวมถึงศิลปะ ดนตรี ภาพยนตร์ ละคร อาหาร งานเขียนต่างๆ ที่ได้รับความนิยมชมชอบจากคนในสังคมก็จัดเป็นวัฒนธรรมกระแสนิยม (Siriyuwasa, 2007) ทั้งนี้ Storey (2012) ได้จัดหมวดหมู่ความหมายของวัฒนธรรมกระแสนิยม (Pop Culture) ออกเป็น 6 กลุ่ม โดยการทบทวนความหมายที่นักคิดทฤษฎีกลุ่มต่างๆ ให้อ้างอิง ดังนี้

1. วัฒนธรรมทั่วไปที่ได้รับความนิยมและชื่นชอบจากคนจำนวนมาก ซึ่งวัฒนธรรมกระแสนิยมใน กรณีนี้จะมีปริมาณเป็นตัวชี้วัดอย่างเช่น หนังสือขายดี เพลงยอดนิยม หรือพิจารณาจากยอดผู้เข้าชม คอนเสิร์ตหรืองานต่าง ๆ

2. วัฒนธรรมที่นอกเหนือจากการให้คำนิยามของวัฒนธรรมชั้นสูง กล่าวคือ วัฒนธรรมกระแส นิยมเป็นวัฒนธรรมที่อยู่ตรงข้ามกับวัฒนธรรมของชนชั้นผู้นำหรือวัฒนธรรมของชนชั้นส่วนใหญ่ของสังคม

3. วัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมและถูกผลิตขึ้นเป็นจำนวนมาก (Mass Culture) โดยจะมีการ เผยแพร่และโฆษณาในตลาดตามระบบทุนนิยม ในกรณีนี้การบริโภคจะเป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ผลิตจะไม่มุ่งผลิตเพื่อรายบุคคล แต่จะใช้วิธีจูงใจคนส่วนใหญ่ให้มีรสนิยมหรือความชื่นชอบในลักษณะเดียวกัน เพื่อผลิตสินค้าหรือวัฒนธรรมให้มีลักษณะเดียวกัน วิธีการจูงใจของผู้ผลิตจะใช้สื่อต่างๆ เป็นตัว เผยแพร่ออกไปยังผู้คนจำนวนมาก สินค้าที่ได้รับความนิยม เช่น แฟชั่น ดนตรี ภาพยนตร์ วัฒนธรรมมวลชนมักถูกตีความหมายในลักษณะที่เชื่อมโยงกับการครอบงำทางวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตก หรือประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของสื่อวัฒนธรรมในกลุ่มดังกล่าว

4. วัฒนธรรมที่มีแหล่งกำเนิดจากประชาชนเป็นวัฒนธรรมขนานแท้และดั้งเดิมของประชาชน เช่น เพลงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

5. วัฒนธรรมกระแสนิยม คือ พื้นที่แห่งการต่อสู้ดิ้นรนของกลุ่มคนที่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับกลุ่มคนที่มีอำนาจครอบงำสังคม และเป็นพื้นที่ในการช่วงชิงทางด้านอุดมการณ์และผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคม

6. วัฒนธรรมกระแสนิยมในฐานะวัฒนธรรมยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) นั้น เส้นแบ่งระหว่างวัฒนธรรมชั้นสูงและวัฒนธรรมชั้นล่างได้จางหายไป เนื่องจากการค้าได้เข้ามามีอำนาจเหนือกว่าวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมการค้าได้ ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับวัฒนธรรม เช่น เมื่อผลงานของศิลปินได้รับความนิยม เพลงของศิลปินนั้นๆจะถูกนำไปใช้เป็นเพลงประกอบโฆษณาเพื่อการค้า ผ่านสื่อมวลชนอาทิ โทรทัศน์ วิทยุ ทั้งเพลงและสินค้าที่ปรากฏในโฆษณาจะกลายเป็นสินค้าอย่างแยกไม่ออกว่าสิ่งใดคือวัฒนธรรม และสิ่งใดคือการค้า

วัฒนธรรมกระแสนิยมนั้นสามารถเป็นได้หลากหลายและไม่อาจรู้ได้แน่ชัดว่าจะเกิดขึ้นกับสิ่งใด โดย Harrington and Bielby (2001) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณา มาต่อยอดเพิ่มเติม โดยมีทั้งหมด 4 ประการ คือ 1) เป็นเรื่องที่นิยมหรือชื่นชอบและยอมรับจากผู้คนจำนวนมาก เข้าถึงได้ง่าย 2) เรื่องที่ถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมชั้นต่ำ เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะตรงข้ามกับวัฒนธรรมชั้นสูง ไม่มีแก่นสารหรือคุณค่าและถูกมองว่าไร้สาระ 3) ถูกออกแบบหรือสร้างเพื่อนผู้คนในจำนวนมาก เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์ทางการค้าและการบริโภคนิยม และ 4) ถูกสร้างมาเพื่อพวกพ้องโดยผู้สร้างเป็นผู้คนของเขาเอง สรุปได้ว่าวัฒนธรรมกระแสนิยมคือวัฒนธรรมที่อยู่ในชีวิตประจำวันของคนในสังคมที่ให้ความสนใจและเป็นที่ยอมรับ ส่งผลกระทบต่อรสนิยม ความพึงพอใจ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม โดยถูกนำเสนอผ่านสื่อ ออกมาในรูปแบบของสินค้า โฆษณา ภาพยนตร์ ดนตรี อาหาร แฟชั่น หนังสือ ฯลฯ ที่ง่ายต่อการเข้าถึงของผู้คน เป็นวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สามารถส่งต่อวัฒนธรรมจากอีกประเทศหนึ่งสู่อีกประเทศหนึ่งอย่างรวดเร็ว แต่ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาของกระแสได้ตายตัวขึ้นอยู่กับความนิยมของตัวมันเอง

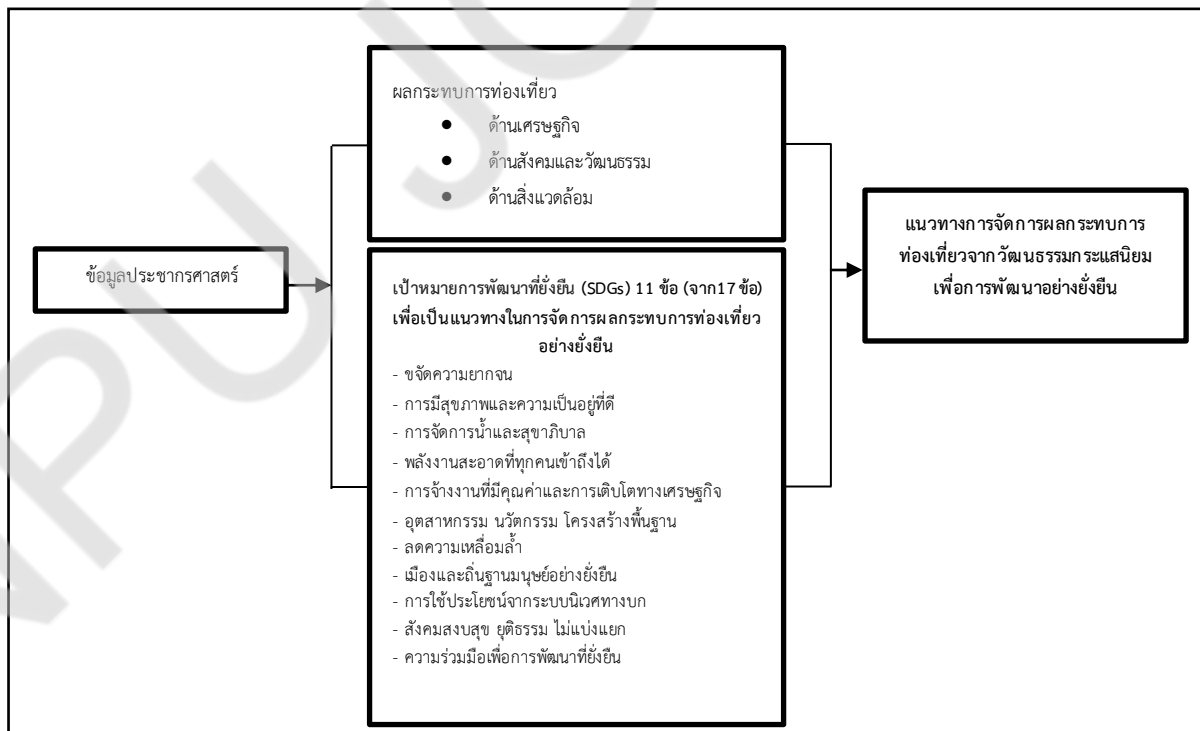
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้นำผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นและประเทศอย่างมากมายมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวก็ยังส่งผลกระทบต่อมนุษย์หลากหลายประการเช่นกัน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ และจากการศึกษาพบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่ มักจำแนกผลกระทบจากการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ด้านด้วยกันคือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม Mason (2017) กล่าวว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวก ได้แก่ สร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ในหลายแห่งการท่องเที่ยวช่วยให้คนมีงานทำในท้องถิ่นไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไป



ทำงานในเมือง การท่องเที่ยวมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจและสนใจในวัฒนธรรมของตนมากขึ้นทำให้สนใจศึกษาค้นคว้าและรู้ปัญหาที่ท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ ช่วยฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรี ศิลปะการแสดงไม่ให้สูญหายไป ในทางตรงกันข้ามตัวอย่างในด้านลบประกอบด้วย ปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่นที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินกว่าความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Overtourism) ปัญหาโรคระบาดโดยมีนักท่องเที่ยวเป็นพาหะ และการสูญเสียและการถูกทำลายของสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ เป็นต้น

ดังนั้นองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) จึงได้พัฒนากระบวนการทัศน์ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” มาอย่างต่อเนื่อง โดยประเด็นสำคัญของการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ.2558 คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ซึ่งหมายถึง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกรอบทิศทาง การพัฒนาของโลกภายหลังปี ค.ศ.2015 (พ.ศ.2558) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อื่นๆที่สิ้นสุดลงไปแล้ว และเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน กำหนดไว้เพื่อให้ประเทศต่างๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะเวลา 15 ปี (เดือนกันยายน 2558–สิงหาคม 2573) SDGs ประกอบด้วยเป้าหมาย 17 ข้อ โดยงานวิจัยในครั้งนี้อธิบายเฉพาะด้านผลกระทบเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเกี่ยวข้องกับ 11 ข้อ คือ 1) No Poverty ขจัดความยากจนทุกรูปแบบทุกสถานที่ 2) Good Health and well-being รับรองการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนทุกช่วงอายุ 3) Clean Water and Sanitation รับรองการมีน้ำใช้ การจัดการน้ำและสุขาภิบาลที่ยั่งยืน 4) Affordable and Clean Energy รับรองการมีพลังงาน ที่ทุกคนเข้าถึงได้ เชื้อถือได้ยั่งยืน ทันสมัย 5) Decent Work and Economic Growth ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องครอบคลุมและยั่งยืนการจ้างงานที่มีคุณค่า 6) Industry Innovation and Infrastructure พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนทั้งถึง และสนับสนุนนวัตกรรม 7) Reduced Inequalities ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ 8) Sustainable Cities and Communities ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน 9) Life on Land ปกป้อง พื้นฟู และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกอย่างยั่งยืน 10) Peace and Justice Strong Institutions ส่งเสริมสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 11) Partnerships for the Goals สร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วน ความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ทั้งวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาเชิงคุณภาพเลือกจากบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (Direct Stakeholders) กับหัวข้อที่วิจัย ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น ด้านธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจของที่ระลึก และธุรกิจบริการขนส่ง เป็นต้น สำหรับประชากรเชิงปริมาณคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการถ่ายทำละคร จำนวน 5 เรื่อง ในระยะเวลา 2 ปีย้อนหลัง ในพื้นที่ 4 อำเภอ ครอบคลุม 11 ตำบลซึ่ง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 150,393 คน จากระบบสถิติทางการทะเบียน จังหวัดเชียงใหม่ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2561

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกมี จำนวน 9 คน ใช้หลักเกณฑ์ตามแนวคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว คือภาครัฐในท้องถิ่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น และชุมชนในท้องถิ่นโดยกำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่ 11 ตำบลที่มีการถ่ายทำละคร มีหน้าที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ และมีอายุการทำงานในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 3 ปี เพื่อครอบคลุมการศึกษาของละครที่ถ่ายทำในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา โดยมีตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 3 คน คือ ตัวแทนหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว หัวหน้างานเทศบาลนคร นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบล และตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่นจำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยว ผู้บริหารอาหารและเครื่องดื่ม ผู้บริหารธุรกิจนันทนาการและการบันเทิง ผู้บริหารธุรกิจของที่ระลึก ตัวแทนธุรกิจคมนาคมสี่ล้อแดง ตัวแทนจากสมาคมมัคคุเทศก์และธุรกิจนำเที่ยว สำหรับกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการถ่ายทำละคร จำนวน 5 เรื่อง ในระยะเวลา 2 ปีย้อนหลัง ในพื้นที่ 4 อำเภอ ครอบคลุม 11 ตำบล มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 150,393 คน จากระบบสถิติทางการทะเบียน จังหวัดเชียงใหม่ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2561 โดยผู้วิจัยยึดจำนวนทั้งหมดเป็นจำนวนประชากร (N) โดยใช้สูตรของ Yamane กำหนดค่าความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 (ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05) ตามสูตรสมการโดยได้ค่า $N = 399.99$ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามมี จำนวน 400 คน (แบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลมี จำนวน 380 คน จากการคัดกรองความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ใช้รูปแบบการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้ 1) กำหนดพื้นที่ 11 ตำบลที่มีการถ่ายทำละครในจังหวัดเชียงใหม่ในระยะเวลา 2 ปี แบบโควตา (Quota sampling) 2) เทียบสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละตำบล และ 3) สุ่มตัวอย่างชุมชนในพื้นที่แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในการเก็บแบบสอบถามในแต่ละตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การสำรวจเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม โดยการสำรวจเชิงปริมาณ ออกแบบแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนข้อมูลประชากรศาสตร์มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ส่วนผลกระทบการท่องเที่ยวและส่วนแนวทางการจัดการผลกระทบตามหลักการของ SDGs มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และส่วนข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด สำหรับการออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ยึดการออกแบบตามวัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีข้อความเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 1 ข้อ ผลกระทบการท่องเที่ยว จำนวน 6 ข้อ แนวทางการจัดการผลกระทบตามหลักการ SDGs จำนวน 3 ข้อ รวม 10 ข้อ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเฉลี่ยคนละ 30 นาที สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา โดยวิธีการ Try out โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษา จำนวน 30 ชุด ผลจากการทำแบบสอบถาม Try out ของแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณสถานที่ถ่ายทำละครในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ผู้วิจัยแก้ไขตามคำแนะนำการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94



สำหรับการตรวจสอบเครื่องมือเชิงคุณภาพแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เครื่องมือตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์โดยนำไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การวิจัย และตรวจสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาและกำหนดคะแนน +1 เมื่อเห็นว่าตรงกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับขอบเขตการวิจัย 0 เมื่อไม่แน่ใจ และ -1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรง ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และจากการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์โดยกำหนดค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามในพื้นที่ 11 ตำบลที่เคยมีการถ่ายทำละคร จำนวน 420 ฉบับ และนำมาวิเคราะห์ 380 ฉบับ เนื่องจากมีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ โดยใช้เวลาเก็บแบบสอบถามตั้งแต่เดือนเมษายน-กรกฎาคม 2562

2. ในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยติดต่อประสานงานขอสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐและเอกชน จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 6 คน คือ ตัวแทนหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด ผู้อำนวยการหรือหัวหน้างานพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักพัฒนาชุมชน/การท่องเที่ยวรวม จำนวน 6 คน และตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น 6 ประเภทธุรกิจท่องเที่ยวรวม จำนวน 6 คน ทั้งนี้สามารถเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกได้ จำนวน 9 คน เป้าหมายอีก 3 คน ไม่ได้รับการตอบรับและไม่ได้กำหนดบุคคลให้เข้าสัมภาษณ์แทน ด้วยเงื่อนไขด้านเวลาที่กำหนดในการวิจัยจึงนำข้อมูลสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ผล 9 คน

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย โดยกระบวนการในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 4 เดือน เกินกว่าที่กำหนดไว้ 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติคือ โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ในส่วนของข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เมื่อหาค่าได้แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์วิเคราะห์ผลการประเมินและแปลความหมาย

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีการทำตารางในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยเป็นกรอบยึดในการวิเคราะห์ผลการศึกษาเพื่อไม่ให้ข้อมูลนั้นเกิดการตกหล่น แล้วจึงจัดหมวดหมู่ของข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ออกมาสรุปความไว้ในตารางการวิเคราะห์มาบรรยายเชิงพรรณนาตามประเด็นสำคัญและวัตถุประสงค์ในการวิจัย และอธิบายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยที่สอดคล้องกับผลวิจัยเชิงปริมาณ รวมถึงการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัย โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียงตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. จำแนกผลกระทบการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 380 คน สามารถจำแนกผลกระทบการท่องเที่ยวได้ 3 ประเภท คือทางเศรษฐกิจ ทางสังคมวัฒนธรรม และทางสิ่งแวดล้อมโดยแบ่งประเภทเป็นทางบวกและทางลบ ดังตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวก

ประเด็นทางเศรษฐกิจด้านบวก	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การท่องเที่ยวตามกระแสละครกระตุ้นให้เกิดการค้าขายและกระจายรายได้ในชุมชนที่ดีขึ้น	3.92	0.86	มาก
2. การท่องเที่ยวตามกระแสละครก่อให้เกิดรายได้มาสู่ชุมชนท้องถิ่น	3.75	0.89	มาก
3. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้เพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพในชุมชน	3.51	0.80	มาก
4. การท่องเที่ยวตามกระแสละครช่วยให้ระบบสาธารณสุขในชุมชนดีขึ้น	3.09	0.89	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.56	0.86	มาก

จากตารางที่ 1 ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยม (Pop culture) ของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม พบว่าด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่าการท่องเที่ยวตามกระแสละครกระตุ้นให้เกิดการค้าขายและกระจายรายได้ในชุมชนที่ดีขึ้น อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมา คือ

การท่องเที่ยวตามกระแสครกอให้เกิดรายได้มาสู่ชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพในชุมชน และการท่องเที่ยวตามกระแสครช่วยให้ระบบสาธารณสุขภาคในชุมชนดีขึ้น สอดคล้องผลจากการทำการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า การท่องเที่ยวตามกระแสครส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจในทางบวกต่อชุมชนและจังหวัด โดยทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตามสถานที่ที่มีการถ่ายทำละครและทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า การศึกษาผลกระทบการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านลบ

ประเด็นทางเศรษฐกิจด้านลบ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้คนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวมีรายได้แตกต่างกับคนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว	3.64	0.97	มาก
2. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้ราคาสินค้าในชีวิตประจำวันเพิ่มสูงขึ้น	2.59	0.99	น้อย
3. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เกิดแรงงานอพยพเข้ามาในพื้นที่ชุมชนเพิ่มขึ้น	2.52	0.96	น้อย
4. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้ที่ดินและทรัพย์สินภายในชุมชนมีมูลค่าสูงขึ้น	2.50	0.97	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.81	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผลกระทบเศรษฐกิจด้านลบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ผลกระทบด้านลบทุกรายการมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยทุกรายการ ยกเว้นการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกับคนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า การท่องเที่ยวตามกระแสครไม่มีผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจต่อชุมชน จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า ผลกระทบทางบวกด้านเศรษฐกิจมีมากกว่าด้านลบ โดยกระตุ้นให้เกิดการค้าขายและกระจายรายได้ในชุมชนที่มากขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายของที่ระลึก ขายอาหาร และการขายเครื่องดื่ม ในบริเวณสถานที่ถ่ายทำละคร ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนผ่านการประกอบอาชีพและการจ้างงานในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Tourism and Sport [MoTS] (2015) ที่พบว่าผลกระทบด้านบวกกว่าเกิดการกระจายรายได้สร้างงานให้ชุมชน สร้างผู้ประกอบการ สร้างผลิตภัณฑ์สินค้า ชุมชน มีการพัฒนาด้านการตลาด และสอดคล้องกับ Natan and Wattanapinyo (2019) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบจากการปรับตัวต่อการท่องเที่ยวของชุมชนปกากะญอ บ้านแม่ปิง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในด้านบวกคือ ประชาชนมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น มีการลงทุนภายในชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้นมีการจ้างงานภายในชุมชนเพิ่มมากขึ้นเป็นต้น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมด้านบวก

ประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมด้านบวก	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	4.03	0.82	มาก
2. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เสริมคุณค่าและให้ความสำคัญกับสถานที่ที่ใช้เป็นฉากถ่ายทำในชุมชนของท่านมากขึ้น	3.44	0.91	มาก
3. การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.39	0.94	ปานกลาง
4. การท่องเที่ยวตามกระแสครช่วยสนับสนุนและฟื้นฟูวิถีชีวิตของคนในชุมชน	3.18	0.98	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.51	0.91	มาก

จากตารางที่ 3 สังคมและวัฒนธรรมด้านบวก พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นมากเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ การท่องเที่ยวตามกระแสครทำให้เสริมคุณค่าและให้ความสำคัญกับสถานที่ที่ใช้เป็นฉากถ่ายทำในชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า ด้านผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมพบว่า เป็นการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วดั้งเดิมให้กับบุคคลภายนอกที่ยังไม่รู้จักรั้ววัฒนธรรมของชุมชน และยังทำให้คนในชุมชนไม่หลงลืมขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมายาวนาน



ตารางที่ 4 ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมด้านลบ

ประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมด้านลบ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้ชุมชนถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ให้บริการมากกว่าเจ้าบ้าน	3.17	0.92	ปานกลาง
2. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมใหม่จากบุคคลภายนอก	2.27	0.92	น้อย
3. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้เกิดการตระหนกทางวัฒนธรรม (Cultural Shock) เกิดความรู้สึกรับไม่ได้กับพฤติกรรมบุคคลภายนอก	2.21	0.97	น้อย
4. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความปลอดภัยในชุมชน	1.93	0.86	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.39	0.92	น้อย

จากตารางที่ 4 สังคมและวัฒนธรรมในด้านลบพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับน้อยทุกรายการ ยกเว้นด้านการถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ให้บริการมากกว่าเจ้าบ้านที่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพในทางลบไม่มีผลกระทบทางลบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมมาก แต่อาจเกิดการเข้าใจผิดต่อวัฒนธรรม ทำให้นำเสนอวัฒนธรรมที่ตรงกันข้ามหรือไม่เป็นความจริงกับชุมชน หากไม่มีคนแนะนำหรือให้ข้อมูลที่ถูกต้อง จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Mebuu, Uejitmet and Sabsin (2017) ที่ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านศิริงจากการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความรักความห่วงหา และการภาคภูมิใจของวัฒนธรรมแก่ชุมชน ผลการศึกษายังพบอีกว่า วัฒนธรรมกระแสนิยม ส่งผลให้เกิดการปรับภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อมแหล่งเที่ยวนั้นๆ น่าอยู่ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Jantasena (2017) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวทำให้นักลงทุนมาลงทุน ทำรายได้ภาษีมาสู่ระดับท้องถิ่นและประเทศ ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของชุมชนและยกระดับความเจริญด้านถนน ไฟฟ้า ประปา และสาธารณูปโภคต่างๆ

ตารางที่ 5 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทางบวก

ประเด็นทางสิ่งแวดล้อมด้านบวก	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การท่องเที่ยวตามกระแสละครส่งผลให้เกิดการปรับภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวทำให้สภาพแวดล้อมแหล่งเที่ยวนั้นๆ น่าอยู่ขึ้น	3.83	0.94	มาก
2. การท่องเที่ยวตามกระแสละครส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกรักและห่วงหาทรพยากรและสภาวะแวดล้อมมากขึ้น	3.43	0.84	มาก
3. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้ชุมชนใส่ใจในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนมากขึ้น	3.23	0.90	ปานกลาง
4. การท่องเที่ยวตามกระแสละครทำให้มีการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์	3.12	0.96	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.40	0.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 สิ่งแวดล้อมด้านบวกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า การท่องเที่ยวตามกระแสละครส่งผลให้เกิดการปรับภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวทำให้สภาพแวดล้อมแหล่งเที่ยวน่าอยู่ขึ้น ทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกรักและห่วงหาทรพยากรและสภาวะแวดล้อมมากขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม พบว่า ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น เช่น ถนนในชุมชน ป้ายบอกทาง และยังมีการพัฒนาบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ถ่ายทำละครให้ดีขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว สำหรับผลกระทบด้านลบด้านสรุปข้อมูลได้ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทางลบ

ประเด็นทางสิ่งแวดล้อมด้านลบ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การท่องเที่ยวตามกระแสะครทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น	3.64	1.01	มาก
2. การท่องเที่ยวตามกระแสะครทำให้มีการพัฒนามากเกินความจำเป็น เช่น การจราจรติดขัด เนื่องจากการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	3.62	1.01	มาก
3. การท่องเที่ยวตามกระแสะครทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และมลพิษทางเสียง ทำให้รบกวนคนในชุมชน	3.18	0.96	ปานกลาง
4. การท่องเที่ยวตามกระแสะครทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมในชุมชน	3.02	0.97	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.36	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 สิ่งแวดล้อมด้านลบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่าเฉพาะด้านปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น และการจราจรติดขัดที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพในด้านลบพบว่าผลกระทบในทางลบทำให้เกิดขยะและมลภาวะ จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้การจราจรภายในชุมชนติดขัด และถนนเสียหาย สำหรับผลกระทบทางลบด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า วัฒนธรรมกระแสะนิยมอาจทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pongsakornrungsilp (2017) ที่พบปัญหาขยะจากผลกระทบของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาในครั้งนี้ค้นพบว่า การท่องเที่ยวตามวัฒนธรรมกระแสะนิยมจากละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมต่อชุมชนในระดับน้อยที่สุดในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมกระแสะนิยมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจให้กับชุมชนในพื้นที่ ไม่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อนักท่องเที่ยว และการรับไม่ได้กับพฤติกรรมที่แปลกแตกต่างออกไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Mattra and Buatham (2017) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาคนูน อำเภอนาคนูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาไม่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

2. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดเชียงใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ผลการศึกษาด้านแนวทางในการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดเชียงใหม่จากแบบสอบถามพบว่า อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวตามกระแสะครควรทำให้มีความร่วมมือกันในการทำงานในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน อันดับที่ 2 คือการท่องเที่ยวตามกระแสะครควรช่วยอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกให้เกิดประโยชน์ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ อาคาร บ้านเรือน รวมถึงสภาพแวดล้อมของชุมชน อันดับที่ 3 คือการท่องเที่ยวตามกระแสะครควรทำให้เกิดอาชีพใหม่ในชุมชน และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต อันดับที่ 4 คือการท่องเที่ยวตามกระแสะครควรทำให้มีการเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย เช่น ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต คมนาคมเฉลี่ย และอันดับที่ 5 คือการท่องเที่ยวตามกระแสะครของนักท่องเที่ยวควรช่วยจัดความยากจนของชุมชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจากการสัมภาษณ์ทั้งตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและหน่วยงานการท่องเที่ยวได้เสนอแนวทางในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน คือ ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในท้องถิ่นแก่ผู้จัดละคร และประชาสัมพันธ์แก่คนในพื้นที่ที่มีการถ่ายทำให้เข้าใจตรงกันถึงเนื้อหาของละคร สิ่งที่ต้องจัดการต้องการนำเสนอและสภาพความเป็นจริงที่ประชาชนในชุมชนเป็นอยู่ รวมถึงควรมีหน่วยงานตรวจสอบเนื้อหาบทละครและควบคุมตามสถานที่ที่มีการถ่ายทำละครเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามรอยละครเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้การท่องเที่ยวตามรอยละครยั่งยืนมากยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมให้มีการดูแลจัดการเวลาละครมาถ่ายทำและหลังละครออกอากาศเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบในทั้ง 3 ด้าน

ผลการศึกษาด้านแนวทางการจัดการผลกระทบจากข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณชี้แนะแนวทางไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกันในการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งสรุปได้ 5 แนวทาง คือ 1) การท่องเที่ยวตามกระแสะครส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันในการทำงานในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน โดยหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น เทศบาล ควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคนในชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดการผลกระทบจากวัฒนธรรมกระแสะนิยม ตั้งแต่ให้ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวที่ถูกต้องให้ชุมชนให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาจัดกิจกรรมหรือจัดอบรมให้ความรู้ชาวบ้าน



ในท้องถิ่นและเยาวชนเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่สถานที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ngamyinyong and La-iard (2017) ด้านแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรเริ่มจากการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกสาธารณะกับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว มีการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการประชุมร่วมกันของภาครัฐและชุมชน ร่วมรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน 2) การท่องเที่ยวตามกระแสและครสามารถช่วยอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกให้เกิดประโยชน์ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ อาคาร บ้านเรือน รวมถึงสภาพแวดล้อมของชุมชน การจัดการระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ดังนั้นควรมีการตรวจสอบความพร้อมของสถานที่ ตรวจสอบความพร้อมของกล้องวงจรปิดภายในพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ให้มีความพร้อมสำหรับการใช้งานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว จัดทำจุดทิ้งขยะในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวให้เห็นชัดเจน รวมทั้ง ควรสนับสนุนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Inthamon and Lersphoottharak (2019) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการธุรกิจนวัตกรรมการโฮมสเตย์ในชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยว โดยพบว่าหนึ่งในปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวคือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นพื้นฐาน รวมถึงการสร้างนวัตกรรมที่แปลกใหม่และดึงดูดอีกด้วย 3) การท่องเที่ยวตามกระแสและครสามารถทำให้เกิดอาชีพใหม่ในชุมชน และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต ซึ่งการจะทำให้มีการจ้างงานในชุมชนหรือมีอาชีพใหม่ๆเกิดขึ้นจะต้องทำให้เศรษฐกิจในชุมชนเติบโตและมั่นคง ให้มีทางเลือกที่หลากหลายในการประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชน มีอาชีพใหม่ และสามารถนำไปต่อยอดได้ในอนาคต สอดคล้องกับ Somboonwong, Kaewmanee and Autchariyapanitkul (2018) ที่ได้วิเคราะห์ผลกระทบคลื่นโซเชียลมีเดียที่มีต่อการจ้างงานในประเทศไทย โดยพบว่า การท่องเที่ยวสามารถกระตุ้นการจ้างงานในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ศักยภาพและรายได้ของชุมชนให้สูงขึ้นด้วย 4) การท่องเที่ยวตามกระแสและครควรทำให้มีการเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย เช่น ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก โดยหน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เข้ามาดูแลในด้านต่างๆ เช่น ปรับปรุงสาธารณูปโภคในชุมชนเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว และพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้ในการสืบค้นข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Academic Office, The Secretariat of the House of Representatives (2018) ที่เสนอให้เพิ่มความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐในการนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้นและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างสะดวก 5) การท่องเที่ยวตามกระแสและครของนักท่องเที่ยวสามารถช่วยจัดความยากจนของชุมชน โดยหน่วยงานการท่องเที่ยวควรมีการส่งเสริมให้มีผลผลิตจาก Pop Culture ไม่ว่าจะเป็นละคร ภาพยนตร์ มิวสิควิดีโอ ให้เข้ามาถ่ายทำและใช้สถานที่เพื่อเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีของคนในชุมชนให้คนภายนอกรู้จักและมาท่องเที่ยวเพื่อให้กระตุ้นให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน และคนในชุมชนควรร่วมมือกันดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวได้ทุกฤดูกาล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Buabangpru (2018) ด้านแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่เสนอแนะว่าภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า 1) ผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับรูปแบบและกิจกรรมของการท่องเที่ยวนั้นๆ โดยการศึกษาครั้งนี้ ค้นพบว่ารูปแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรมกระแสนิยมของละครส่งผลกระทบต่อด้านบวกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั่วไปที่ผลกระทบจากการท่องเที่ยวจะเป็นทางลบมากกว่าทางบวก เช่น มลภาวะและขยะ (Pongsakornrunsilp, 2017) และ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน (Mebua, Uejitmet and Sabsin, 2017) และ 2) ผลการวิจัยในครั้งนี้ค้นพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรมกระแสนิยมของละครเป็นผลบวกต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ตลอดจนสามารถเป็นเครื่องมือทางการตลาดท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพที่ถูกมองข้ามในประเทศไทยเนื่องจากการวิจัยด้านวัฒนธรรมกระแสนิยมในประเทศไทยมีน้อยและเน้นด้านการสื่อสารและปัจจัยการประสบความสำเร็จของตัวละคร (Boonperm, Poksuphiboon and Sithitool, 2018; Konstanz, 2018 ; Paiboon, 2019 ; Tirapalika, 2019)



สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องผลกระทบการท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่ถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่มีข้อสรุปที่สำคัญคือ 1) วัฒนธรรมกระแสนิยมของละครส่งผลกระทบต่อด้านลบทางเศรษฐกิจต่อชุมชนในท้องถิ่นน้อย ในทางกลับกันพบผลกระทบทางด้านบวกมากกว่า เช่น การจ้างงาน การกระจายรายได้ การพัฒนาสาธารณูปโภค เป็นต้น 2) วัฒนธรรมกระแสนิยมของละครส่งผลกระทบต่อด้านบวกทางสังคมวัฒนธรรมมากกว่าด้านลบ เช่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมการและการประชาสัมพันธ์มากขึ้นและส่งผลกระทบต่อความภูมิใจของคนในท้องถิ่นและกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง 3) วัฒนธรรมกระแสนิยมของละครส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางทั้งด้านบวกและด้านลบ แม้ว่าผลการศึกษาจะเน้นไปในทางบวกโดยเน้นการส่งเสริมการอนุรักษ์ทางกายภาพแต่ยังพบความวิตกกังวลต่อจำนวนขยะและการจราจรที่อาจเกิดขึ้นได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ในครั้งนี้เป็นข้อค้นพบที่ยืนยันว่าวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ส่งผลกระทบในด้านบวกมากกว่าด้านลบ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่พบเห็นได้จากความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมกระแสนิยมจากประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมกระแสนิยมในรูปแบบต่างๆ ที่ยังมีน้อยมากในประเทศไทย และสามารถเป็นเครื่องมือทางการตลาดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวางแผนกลยุทธ์และแผนการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวที่รอบคอบซึ่งประสบความสำเร็จมาแล้วในประเทศเกาหลี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการจัดการผลกระทบจากวัฒนธรรมกระแสนิยมเพื่อให้พัฒนาอย่างยั่งยืน มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ภาครัฐควรมีนโยบายรับมือกับผลกระทบจากวัฒนธรรมกระแสนิยมของละครที่เกิดขึ้น ผลกระทบด้านบวกควรมีการส่งเสริมให้ยั่งยืน และด้านลบควรมีนโยบายรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น และดำเนินการแก้ไข (สอดคล้องกับข้อ 8 ของ SDGs) 2) ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้เกิดการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน (สอดคล้องกับข้อ 11 ของ SDGs) 3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยส่งเสริมให้มีการเข้ามาวัฒนธรรมกระแสนิยม ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ละคร มีสื่อกวีตีโอต่างๆ (สอดคล้องกับข้อ 5 ของ SDGs) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1) ผู้ที่จะทำการถ่ายทำภาพยนตร์ ละคร มีสื่อกวีตีโอต่างๆ ควรมีการตรวจสอบบทบรรยายเรื่องหรือบทภาพยนตร์รวมทั้งแบบฉากและเครื่องแต่งกายของผู้แสดงให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสถานที่นั้นๆ จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และหากเป็นละครย้อนยุค ที่ต้องใช้สถานที่โบราณสถานที่ทางประวัติศาสตร์ต้องมีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์สถานที่นั้นๆ (สอดคล้องกับข้อ 1 2 และ 5 ของ SDGs) 2) ผู้ที่จะทำการถ่ายทำภาพยนตร์ ละคร มีสื่อกวีตีโอต่างๆ ควรศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสถานที่นั้นให้ชัดเจน ทั้งขณะถ่ายทำและหลังจากละครทำการออกอากาศแล้ว และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สอดคล้องกับข้อ 6 ของ SDGs) และ 3) กระทรวงวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ควรตรวจสอบเนื้อหาของบทละครในเรื่องของวัฒนธรรมของจังหวัด ก่อนจะอนุญาตให้ถ่ายทำในพื้นที่นั้น เพื่อไม่ให้เกิดวัฒนธรรมที่ผิด (สอดคล้องกับข้อ 9 10 และ 11 ของ SDGs)

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คือความซับซ้อนในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่งผลให้มีการตอบกลับล่าช้า ใช้เวลานานในการประสานงานจึงทำให้ได้จำนวนผู้ที่จะสัมภาษณ์ไม่ครบตามเป้าหมาย



References

- Academic Office, The Secretariat of the House of Representatives. (2018). *Kānthōngthīeo Thai nai yuk dichithan [Thailand Tourism in the Digital Age]*. Retrieved October, 2019, from https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/sep2561-4.pdf.
- Boonperm, W., Poksuphiboon, A., and Sithitool, T. (2018). Kānsuksā phatthanākān khoṅg 'utsāhakam tuālakhoṅ suppōe hīrō sanchāt Thai læ nēothāng kānphatthanā phūā khwāmsamret yāng yangyūn [The Evaluation on Thai's Superhero industry and the Development Perspective for a Long Term Domestic Success]. *The Journal of Social Communication Innovation*. 11(4),211-222.
- Buabangpru, P. (2018). Nēothāng kānchatkān kānthōngthīeo choēng Niwēt yāng yangyūn 'utthayān hāng chāt khao khitchakūt chāngwat chānthaburī [Guidelines for Management of Sustainable Eco tourism: A case study of Khaokhitchakut National Park, Chantaburi Province]. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal*. 12(2),91-101.
- Komchadluek. (2018). *Bupphēsanniwāt "khrōng mūāng lāsut # bupphēsanniwāt tit sēn 'andap nung thawittāe lōk pai læō [Bupphēsanniwat Series# Top rank in World Twitter]*. Komchadluek (2018, March (8),10.
- Chaipreechawit, T. (2017). *'Itthiphon khoṅg watthanatham krasāe niyom thī mī tō kān boṛiphōk 'āhān khluānthī nai Krung Thēp Maha Nakhōṅ. [An Influence of Popular Culture Toward Food Truck's Consumption in Bangkok (Unpublished master's thesis)]*. Thammasat University, Bangkok, Thailand.
- Cornwel-Smith, P. (2013). *Very Thai: Everyday Popular Culture*. (2nd ed.). Bangkok : River Books.
- Department of Tourism (DoT). (2019). *Phāpphayon Thai [Thailand Film]*. Retrieved August, 2019, from <http://www.thailandfilmoffice.org>.
- Harrington, C.L. and Bielby, D.C. (2001). *Popular Culture: Production and Consumption*. Malden, Mass : Blackwell Publisher Inc.
- Inthanon, C., and Lersphoottharak, S. (2019). Rūpbāep kānchatkān thurakit nawattakam hōmsatē nai chumchon samrap nakthōngthīeo. [The Management Model of Homestay Innovation Business in the Community for Tourists]. *Silpakorn University Journal*, 39(6) Nov-Dec 2019,85-103.
- Jantasena, C. (2017). Kān wikhro sēnthāng khoṅg phonprayōt chāo ko dai rap tō kān sanapsanun phatthanākān thōngthīeo doī withī samakān khroṅgsāng bāep kamlang soṅg noṅ thīsut bāng sūān [The Path Analysis of Islanders' Benefit to Support for Tourism Development Using PLS-SEM], *NIDA BUSINESS JOURNAL*, 20, 54-89.
- Konstanz, D. (2018). Khwāmpen Thai bāep dangdoēm dai rap khwām niyom : mōṅg nithān phūnbān sām rūāng sung prakot nai watthanatham Thai niyom rūāmsamai [Thai Classics Go Pop: A look at Three Traditional Stories That Appear in Contemporary Thai Popular Culture]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 11(4),764-775.
- Mason, P. (2017). *Geography of Tourism: Image, Impacts and Issues*. Oxford : Goodfellow Publishers.
- Mattra, C., and Buatham, O. (2017). Nēothāng kān songsoēm kānthōngthīeo choēng phutsāsānā khoṅg phrabōrommathatnā dūnā 'amphōe nādūnā chāngwat Maha Sarakham. [The Promotion Guideline for Buddhist Tourism Phra That Na dun, Nadun District, Maha Sarakham Province]. *Chophayom Journal*. 28(2),57-63.



- Mebua, S., Uejitmet, W., and Sabsin, W. (2017). *Kaṅ plānplāng withī chīwit chumchon mūbān khīrī wong chāk kānthōngthīeo*. [Changes in the Way of Life and the Impact of Tourism on the Tourism on the local Way of Kiriwong Life]. *Narkbhut Partit Journal Nakorn Sithamarat Rajabhat University*. 9(1),128-139.
- Ministry of Tourism and Sport (MoTS). (2015). *Yutthasat kān thōng thīeo Thai [Thailand Tourism Strategies]*. Bangkok : MoTS.
- Natan, T., and Wattanapinyo, A. (2019). Phonkrathop chāk kān prap tua tō kānthōngthīeo khōng chumchon pakāke ayo bān māeping ‘amphōepai chāngwat māehōngsōn.[The Effect of Adapting to the Tourism of Pga K’nyau Community Ban Mae Ping, Pai District, Maehongson Province]. *Social Science Research and Academic Journal*. 14(1),121-134.
- Ngamyinyong, N. and La-iard, S. (2017). *Nēothāng kānphatthana kānthōngthīeo yāng yangyūn chumchon boṛiwen rim fang khloṅg damnoēn saduak nai chāngwat samut sakōṅ lāe chāngwat rāṭ burī* [Guidelines on Sustainable Tourism Dvelopment at the Lakha Community on the Banks of Damnoensaduak Canal in Samutsakhon and Ratchaburi Provinces]. *Dusit Thani College Journal*. 11(1),149-166.
- Paiboon, S. (2019). *Sot ‘apa mō chan nai watthanatham samainiyom : kōṛanī suksā kānsāng san sīrī ‘Rilakkuma and Kaoru’* [Stop Motion in Popular Culture: a Case study in Series Production of ‘Rilakkuma and Kaoru’]. *Siam Communication Review*, 18(2),57-68.
- Thairath. (2018). *Palat krasuāng thōngthīeo sang triāmphroṅm rōṅg rap nakthōngthīeo tāṃ rōj bupphēsanniwaṭ* [Permanent Secretary urged for preparedness of Tourists to pathing the Bupphēsanniwat Series]. *Thairath*, (2018, March 20),.8.
- Pongsakornrunsilp, P. (2017). *Khāboṅ fut pharin chāk kān boṛiphok nai ‘utsāhakam thōngthīeo khōng lāeng thōngthīeo thāng thalē lāe chāihāt nai phūnthī ‘amphōe ko samui chāngwat suratthānī*. [Carbon Footprints of the Consumption in Marine and Beach Destination: The Case of Koh Samui, Suratthanee]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(1),1087-1102.
- Siriyuwasa, U. (2007). *Sūsānmuānchon būngton sūmūanthon watthanatham lāe sangkhom* [Mass Communication: Media, Culture and Society]. (2nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Storey, J. (2012). *Culture and Popular Culture: An Introduction*. 6th ed. London : Routledge.
- Sumungkalo, P.M. (2017). *Kān plānplāng thāng sangkhom thī mī tō withī chīwit chon phao lawā mū thī sip ‘et tambon pā pāe ‘amphōe māesariāng chāngwat māehōngsōn* [Social Change Affecting the Way of Life of Lawa Ethnic Group, Moo 11, Papae Sub-District, Maesariang District, Maehongson Province]. *Journal of Buddhist Studies*. 8(2),57-68.
- Somboonwong, A., Kaewmanee, P., and Autchariyapanitkul, K. (2018). *Kān wikhro phonkrathop lon lai chōeng phūnthī khōng kānthōngthīeo thī mī tō kān chā ngōṅgān nai prathēt Thai*. [Spatial Spillover Effects Analysis of Tourism on Employment in Thailand]. *Journal of Economics ChiangMai University*. 22(1),41-58.
- Tirapalika, B. (2019). *Gay Ok Bangkok kān ‘ong ching khōng phēt noṅ klum nai watthanatham pōp* [Gay Ok Bangkok, the Story telling of Queer in Pop Culture]. *Phranakhon Rajabhat Research Journal*. 14(1),410-425.
- Warakullawit, S. (2008). *Pathomnithēt ‘utsāhakam kānthōngthīeo* [Orientation to Tourism Industry]. 4th ed. Bangkok : Samlada.